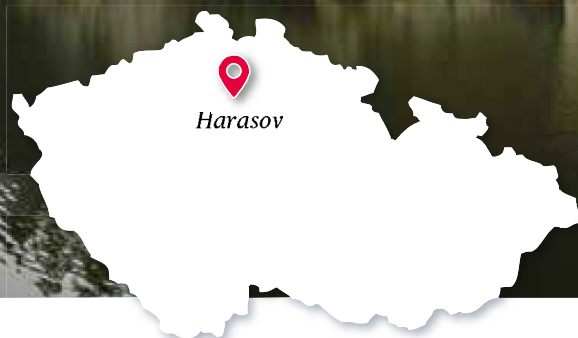

Poklady Harasova

Text a foto: Jan Moravec

„Otevírají se poklady ony každoročně, otevírají se s příchodem jara a každý, kdo v údolí Kokořínské zavítá, může je nalézt. Jsou to koberce svěžích lučin, jimiž je lože údolí vystláno... je to horský, svěží vzduch opojivé síly... je to bizarní pohádkový ráz celé krajiny, jejíž velební ticho ruší jen zurčení Pšovky, bzukot hmyzu a ševel ptactva ve výši.“ Nevím, zda propagační brožurku hotelu Harasov z roku 1915, ze které je výše uvedený citát, kolegové z ČSOP Koniklec znají či nikoliv, každopádně při vymyšlení názvu a náplně nové naučné stezky dospěli ke stejnému závěru. Nazvali ji Poklady Harasova.

▲
Harasovská tůň - na skále vlevo stával hrádek, pod ním začíná (končí) naučná stezka

Harasov najdete v Kokořínském dolu asi 3 km jižně od Kokořína. Když si dávno se Harasovem nazýval malý hrádek na pískovcovém skalisku nad údolím. Neví se o něm vlastně skoro nic, jen, že zde stál; dodnes se po něm dochovalo pouze několik výrazných příkopů a valů. I jeho jméno

postupně vytlačilo lidové pojmenování Krvomlýn, odkazující na jednu místní pověst, ke které se ještě dostaneme. Takže na nejstarších dochovaných mapách tu najdeme pouze jméno Lusthaus (v 18. stol. existoval na skále v místech hrádku pravděpodobně panský letohrádek; po něm se však nezachovalo vůbec nic) a Neumühle – Nový Mlýn na hrázi rybníka pod skalou, nazývaného v těch dobách prostě Tůň, později Novomlýnská tůň. Až když se začátkem 20. století rozhodl kníže Lobkowitz postavit zde hotel (místo je to věru ideální, asi nejslunnější v celém Kokořínském dolu), vzpomněl si na prastaré jméno hradu a hotel nazval Harasov. Jméno postupně přešlo na přilehlý rybník i celou kolem vzniklou osadu.

SPOLEČNOST NET4GAS

je spolehlivým a bezpečným provozovatelem přepravní soustavy pro zemní plyn v České republice a rozvíjí odpovědnou politiku ochrany životního prostředí s ohledem na současné a budoucí generace. Od toho se odvíjí nejen její odpovědné podnikání, ale také dlouhodobá strategie firemní filantropie realizovaná v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě. Je dlouholetým generálním partnerem Českého svazu ochránců přírody, se kterým se podílí na zpřístupnění přírodně cenných lokalit veřejnosti, a také celostátních přírodovědných soutěží Zlatý list a Ekologická olympiáda, které pořádá Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP. Více informací o programu a zpřístupněných lokalitách najdete na www.blizprirode.cz.

Jednou z největších pozoruhodností Harasova jsou skalní místnosti, vytesané přímo v hradní skále. Starší literatura dává vznik těchto místností do souvislosti s hradem. Považuje je buď za hradní sklepení, nebo za ojedinelou ukázkou tzv. jeskynního hradu u nás. Vzhledem ke komunikačním možnostem a dalším souvislostem se však toto nejeví jako pravděpodobné. Dnes historikové předpokládají jejich vznik spíše až po zániku hradu. Blíže datovat je však není možné. Nejstarší záznamy uvádějí, že je mlýnář používal jako skladové prostory; vzhledem k velké vzdálenosti od mlýny se však nezdá, že by byly za tímto účelem vybudovány. Proč a kdy zde vznikly, je tak dodnes záhadou. Počátkem 20. stol. zde žil svérázný „poustevník“, po vzniku hotelu sloužily jako vinárna a později si je upravil na luxusní haciendu pražský továrník Stanislav Řehák, o kterém ještě bude řeč. Místnosti jsou dnes zpustlé, avšak přístupné bohužel nejsou.

Harasov je malebné místo. Navzdory tomu je spojeno s řadou krvavých legend i skutečných událostí. Tou nejznámější je již zmínění pověst o krvomlýnu. Existuje v několika verzích, shodujících se v tom, že mladá dívka z Harasova byla úkladně zavražděna a její otec zde jako dílo pomsty nechal postavit mlýnské kolo, které bylo poháněno krví jejich (skutečných či domnělých) vrahů. Tu nejrozšířenější variantu najdete v komiksovém provedení na jednom ze zastavení naučné stezky. Ani další pověsti nejsou o mnoho veselejší – podle jedné skončili v mlýnském náhonu dobrovolně život milenci, kteří se dozvěděli, že jsou ve skutečnosti bratrem a sestrou, dle jiné zde mlýnář zavraždil svou dceru a vhodil ji pod mlýnské kolo; to

- ▲ *Ostroh bývalého hrádku se skalními místnostmi*
- ▼ *Tzv. Ježíš Harasovský - reliéf s daty počátků obou světových válek zde nachal vytesat krátce po začátku té druhé pražský továrník Stanislav Řehák*

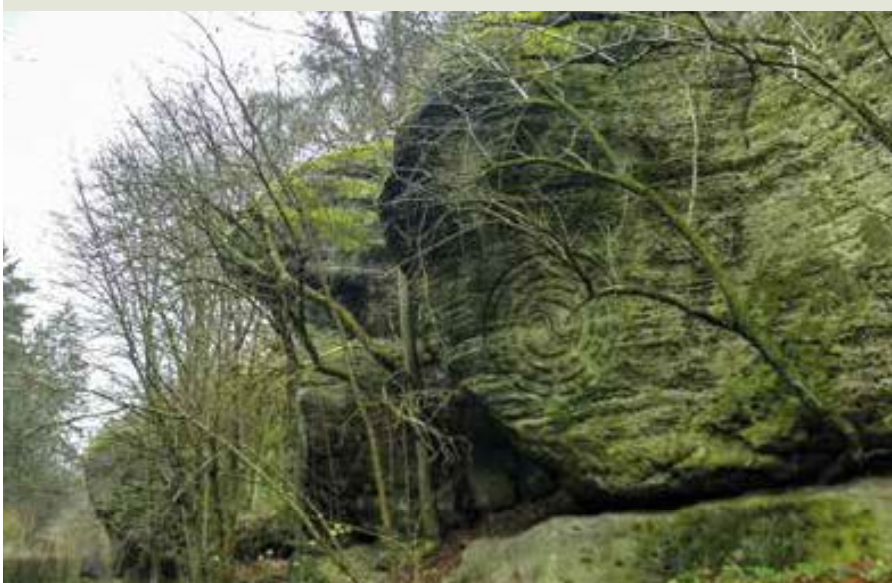

▲ Slavnostní otevření naučné stezky – pásku stříhá starostka obce Vysoká Elena Maryšková, Zuzana Kučerová ze společnosti NET4GAS a předseda ČSOP Libor Ambrozek

▼ Jedno ze sestavení naučné stezky Poklady Harasova

▼ I čínské znaky zde nechal vytesat Stanislav Řehák. Údajně zde plánoval založit čínskou zahradu, plány však zmařila válka

se zastavilo, dokud lidé obětí krutého činu nenašli. Pannou Krvomlýnskou strašily matky své neposlušné děti ještě před sto lety. A skutečnost? Historické záznamy praví, že v jednom ze skalních sklepů se roku 1784 zastřelil neznámý sebevrah a zanedlouho na to kaprál dělostřelců.

Naučná stezka Poklady Harasova, vybudovaná v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě členy Českého svazu ochránců přírody Koniklec, byla slavnostně otevřena v listopadu loňského roku. Vede z Harasova do nedaleké vsi Bosyně. Či spíše z Bosyně do Harasova; byť zastávky nejsou číslovány a není tak určen „správný směr“, v případě cesty z Harasova byste se některé informace dozvídali až zpětně.

Do Bosyně se lze dostat po žluté turistické značce z Vysoké (nebo z Harasova, pokud si chcete dát trasu jako okružní). Úvodní zastávka naučné stezky se nachází zhruba uprostřed vsi, asi 200 metrů východně od bývalého zámku. Najdete na ní stručné povídání o historii vsi, ale také o těžbě pískovce a o pravěkém hradišti na Hrádku. Právě ke starým lomům na úbočí Hrádku, kde se těžily pískovcové „štuky“ (kvádry), dojdeme po prvním půlkilometru trasy. Stezka je v těchto místech značena vlastním značením, bílými písmeny NS. U lomů potkáme první z interaktivních tabulí, nazvanou Poklady života. Věnuje se zvířatům žijícím v okolí a zpestřuje ji několik „hmatníků“, sáčků s různými částmi živočichů, které je třeba poznat po hmatu (nepoznáte-li, nezoufejte, při troše pozornosti najdete na tabuli správné odpovědi ☺).

Po úbočí hrádku stezka sestupuje prastarým, částečně do skály tesaným úvozem. Krásná, zapomenutá technická památka. Kolem se začínají

objevovat pískovcové skály, a jim je také věnována další informační tabule, Poklady kamane. Typy skalního mikroreliefu (s plánkem, kde podél stezky lze který vidět), ale také život ve skalách. Co žije v chladné rokli a co na vyhřátých skalách? A jak to, že dole je větší zima, než nahoře? Tabule je opět pojata hravě, a sama o sobě téměř uměleckým dílem. K těm nejzajímavějším skalám, s nejrůznějšími dutinami, bohatými voštinami a dalšími pozoruhodnostmi, však dojdeme až na konci trasy, pod harasovským hrádkem.

V údolí se trasa naučné stezky napojuje na žlutou turistickou značku, která z Bosyně sestupuje jinudy. Zde najdeme infopanel plný obojživelníků, nazvaný Poklady souše i vody. Krom základních informací o obojživelnících a nutnosti jejich ochrany je pojatý jako svérázné pexeso. Vlastně trixeso – vždy tři okénka patří k sobě. Neskrývají však stejné obrázky, ale různá vývojová stádia téhož druhu. Že skutečně patří k sobě, napoví barevné orámování.

A již jsme pod vlastním hradem. Informační tabule, pojmenovaná Poklady dávných dob, připomíná to málo, co se o hradu ví. Najdeme zde i plánec pozůstatků hrádku a rekonstrukci, jak asi původně vypadal. Ta není odnikud převzatá, byla na základě dostupných faktů vytvořena přímo pro naučnou stezku její autorkou, Martinou Zrostlíkovou. Jejím dílem jsou i všechny kresby na informačních panelech.

Čeká nás poslední stovka metrů – druhý nejkrásnější úsek trasy. O zajímavých skalách už bylo psáno. Ukrývají však i mnoho stop lidské činnosti. O některých se ví, jak a proč zde vznikly (dva čínské symboly zde

▲ *Hotel Harasov dlouhé roky chátral, ale nyní se snad znovu pomalu probouzí k životu*
▼ *Jedna ze skalních dutin pod harasovským hrádkem*

nechal těsně před druhou světovou válkou vytesat majitel skalního bytu Stanislav Řehák, který zde údajně plánoval založit čínskou zahradu), u jiných jejich původní účel již překryl závoj času (např. poměrně vysoko ve skále vytesaná vodorovná řada čtvercových otvorů, jako by zde kdysi byla nějaká střecha). Okolí Harasova je zkrátka plné nejen pokladů, ale i tajemství. ■